

ಶ್ರೀಮಾತೆ

ಮೂಲ ಬಂಗಾಳಿ : ಆಶುತೋಷ್ ಮಿತ್ರ

ಅನುವಾದ : ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾನಂದ

ಭಾಗ ೨

ಪಂಚತಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ನಾನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆ. ಆಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು: “ತಾಕೂರರ ದೇಹತ್ಯಾಗವಾದ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಂಕಟವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಜೀವಿಸುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ‘ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ತಾಕೂರರೇ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು, ಇನು ನಾನೇಕೆ ಬದುಕಿರಲಿ?’ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯಂದಿರು) ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಹಲವು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಸುತ್ತಾಡಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಬಹುದು ಅಂತ ಅವರ ಆಸೆ. ಲಾಟು(ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ವೈತಾನಂದ), ಯೋಗಿನ್(ಸ್ವಾಮಿ ಯೋಗಾನಂದ), ಶರತ್(ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದ) ಇವರೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ನೇಪಾಳಿ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸಂನ್ಯಾಸಿನಿ, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಾಧನೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ನನ್ನ

ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು, ‘ಅಮ್ಮಾ, ನೀವು ಪಂಚತಪ ಮಾಡಿ’ ಎಂದಳು. ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳು! ಅವಳು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಮನಸ್ಸು ಶೂನ್ಯವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಪಂಚತಪ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಗೆ ಆರಬಹುದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ದೇಹವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ - ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ದಿನ ತಾಕೂರರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ‘ನೀನು ಸಾಯಬಾರದು, ನೀನು ಬದುಕಬೇಕು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆಗಿನಿಂದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ‘ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಬದುಕಿರಲಾರೆ, ಬದುಕಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?’ ಅಂತ. ಮತ್ತೆ ತಾಕೂರರ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿ ದೇಹ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ನಡೆದುಹೋದವು, ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ! ಆಮೇಲೆ ತಾಕೂರರು ಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋದ ದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲಂತೂ ದೇಹವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ತಾಕೂರರ ಮಾತು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು, ‘ನೀನು ಸಾಯಬಾರದು. ನೀನು ಬದುಕಬೇಕು. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡೆ? ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಅವರೆಲ್ಲರ ಭಾರ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು’ ಎಂದಿದ್ದರು. ಇವೆಲ್ಲ ನೆನಪಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯೋಗಿನಗಳನ್ನು (ಯೋಗಿನ್ ಮಾ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತ) ಕರೆದು, ಪಂಚತಪ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಗೋಲಾಪ್ ಹಾಗೂ ಯೋಗಿನ್ ಇಬ್ಬರೂ ತಾರಸಿ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ, ಬೆರಣಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಪಂಚತಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ದಿನ ಬಂದಾಗ ನನ್ನೆದೆ ಧವಧವ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಬೆಂಕಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿ ಎಂದು ಭಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ಅಂತ ತಿಳಿಯಿತೆ? ನಾಲ್ಕುಕಡೆ ಐದೈದು ಕೈಯಳತೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡವನ್ನು ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು; ಅದು ಭಗಭಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಉರಿ ಬಿಸಿಲು. ಆಗಲಂತೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಬೇಸಿಗೆ; ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದು ‘ಹೇಗೆ ಈ ಬೆಂಕಿಯ ನಡುವೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿ?’ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಆಗ ಯೋಗಿನ್ ಬಂದು ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ನೀಡಿದಳು, ‘ಅಮ್ಮಾ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ - ಭಯವೇಕೆ?’ ಅವಳ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

ನೆನೆದು ಒಳಹೊಕ್ಕೆ. ಬೆಂಕಿಯ ನಡುವೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ದಿನ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ದೇಹವೆಲ್ಲ ಉರಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಉರಿ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು.”

ಸುಶೀಲ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಕೇಳಿದರು: “ನೀವು ಏಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು?” ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೊಂದರು, “ಅದೇಕೆ ಗೊತ್ತೆ, ಮಗೂ? ಎಲ್ಲ ನಿಮಗೋಸ್ಕರ. ಮಕ್ಕಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಾಡ ಬಲ್ಲರೆ? ನೋಡು, ಗೋಲಾಪ್ ಹೇಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ನಾನಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿದೆ? ರಾಕೂರರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.”

ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ, ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ನೀಲಾಂಬರ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ, ೧೦/೨, ಬೋಸ್‌ಪಾರಾ ಲೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೊದಲ ಪೋಟೋ ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು.^೧ ಆ ಎರಡೂ ಪೋಟೋ ಗಳನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಮಿಸೆಸ್ ಬುಲ್ ಅವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತೆಗೆಯಿಸಲಾಯಿತು.^೨ ಮಿಸೆಸ್ ಬುಲ್, ಭಗಿನಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹಾಗೂ ಮಿಸೆಸ್ ಮ್ಯಾಕ್ಲೆಡ್ ಅವರು ಆಗ ಬೇಲೂರಿ ನಲ್ಲಿದ್ದ ಈಗಿನ ಮಠದ ಹಳೆಯ ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಈಗ ಇರುವ ಮಠವನ್ನು ಯಾವ ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳ ಮೇಲಂತಸ್ತಿ ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.^೩

ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಬಾರಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಮೂರು ದಿನ, ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಎರಡು ದಿನ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಅಥವಾ ಮೂರನೇ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತ, ನಾಟ್ಯಸಾಮ್ರಾಟ್ ಗಿರೀಶ ಚಂದ್ರ ಕುಡಿದ ಅಮಲಿನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಥಿಯೇಟರಿನಿಂದ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ಉನ್ನತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ‘ಶಶಿಯ ತಾಯಿ’ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಕಡಲೆಪುರಿ ಮಾರುವವಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಬೈಗುಳದ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ. ಶಶಿಯ ತಾಯಿ ಆಗ ತನ್ನ ಅಂಗಡಿಯ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸು

೧ ಕೆಲವರ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ನೆನಪು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ; ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮೊದಲ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ೧೬, ಬೋಸ್‌ಪಾರಾ ಲೇನ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾಳ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಶುತೋಷ ಮಿತ್ರ ನೀಡುವ ಮಾಹಿತಿ ಸರಿ. ಆಗ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಇದ್ದ ೧೦/೨ನೇ ಬೋಸ್‌ಪಾರಾ ಲೇನ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. - ಸಂ.

೨ ನಿಜವಾಗಿ ಎರಡು ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನಲ್ಲ, ಮೂರನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೯೮ರ ಆಗ್ರಹಾಯಣ (ನವೆಂಬರ್) ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ. - ಸಂ.

೩ ಹಿಂದಿನ ಮಠದ ಕೋಣೆಯೆಂದರೆ ಈಗಿನ ‘ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕೋಣೆ’ಯ ಮೇಲಂತಸ್ತು. - ಸಂ.

ತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಿರೀಶ್‌ಚಂದ್ರ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಆತ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು.

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮನೆ ಗಿರೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ. ನಡುವೆ ಸಣ್ಣದಾದ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಗಿರೀಶನ ಗಾಡಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಬಾರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರೀಶ್‌ಚಂದ್ರ ನನ್ನು ಅವನ ಸೇವಕ ಆಧರಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾ ನಂದರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಆಗ ತಾನೇ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಖಗೇನ್ ಮಹಾರಾಜ್ (ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದ) ಹಾಗೂ ಸುಶೀಲ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಕೂಡ ಇದ್ದರು. ಯೋಗಿನ್ ಮಹಾರಾಜ್, ಕೃಷ್ಣಲಾಲ್ ಹಾಗೂ ನಾನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಳಿಗೆ ಮೇಲಂತಸ್ತಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ದೇಹವನ್ನು ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಆವೃತಗೊಳಿಸಿ, ಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣಲಾಲ್ ಅವರ ಬಳಿ ನಿಂತು, ಅವರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಹಿರಿಯ ಗಂಡಸರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವೆಂದಿಗೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹುಡುಗರು ಅವರ ಬಳಿ ಇರಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರು ಯಾರ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಗಂಡಸರೆಂದರೆ ಲಾಟು ಮಹಾರಾಜ್, ಗೋಪಾಲ್ ದಾ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಗೋಪಾಲ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ವೈತಾನಂದ) ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾಗ ಮಹಾಶಯ. ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ನೇರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರು ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು (ಪಾದ ಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದಾಗ, ಶ್ರೀಮಾತೆ ತಾವು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಉತ್ತರೀಯದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಚಾಚಿ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರ ಹಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರ ನಂತರ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೋಣೆಯ ಹೊರಗಿನ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿ

ಸ್ವಾಮೀಜಿ (ಕಾಶ್ಮೀರದ ಚಿತ್ರ)

ತೆವು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಲಾಲ್ ಒಳಗಡೆ ಉಳಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು, “ಅಮ್ಮಾ, ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ತಾಕೂರರನ್ನು! ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಫಕೀರ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ನನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟು, ‘ಮೂರು ದಿನದೊಳಗಾಗಿ ಈತನಿಗೆ ಭೇದಿಯಾಗಿ ಇವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಂತಾಗಲಿ’ ಅಂತ. ಹಾಗೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಓಡಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ, ಬಂದ ದಾರಿಯೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ. ನಿಮ್ಮ ತಾಕೂರ್‌ಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ!” ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು: “ಅದೂ ವಿದ್ಯೆ; ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸ ಬೇಕು, ಮಗೂ. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯೂ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ; ಅವರೆಲ್ಲ (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹಾಗೂ ಅವರಂಥವರು) ಏನನ್ನೂ ಕೆಡವಿ ಹಾಕಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಾಕೂರರಂತೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು, ಸೀನುವುದು, ಹಲ್ಲಿಯ ಧ್ವನಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಬರಿಸಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗುವುದೂ ಒಂದೇ, ತಾಕೂರರ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗುವುದೂ ಒಂದೇ.” ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, “ಓ! ನೀವೇನೇ ಹೇಳಿದರೂ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು) ಅವನ ಮುಂದೆ ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ, “ನೀನು ಒಪ್ಪದಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಿನ್ನ ಜುಟ್ಟು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾನೆ?” ಎಂದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಒದ್ದೆಯಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೊಂದಿಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದೆವು.

ಕೃಷ್ಣಲಾಲ್ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಇಂದು ಶ್ಯಾಮಾಪೂಜೆಯ ದಿನ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬೇಲೂರಿನ ಹೊಸ ಮಠದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ನೀಲಾಂಬರ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯನ ಉದ್ಯಾನದ ಮನೆಯಿಂದ ಮಠದ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ (ಈಗಿನ ಬೇಲೂರು ಮಠ) ಬಂದಿದ್ದರು. ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ವಿದೇಶೀ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೇಲೂರು ಮಠದ ನಿರ್ಮಾಣ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲಿ ನಿಂದಲೇ ಬಾಲಿ(ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ)ಯಲ್ಲಿರುವ ರಿವರ್ ಥಾಮ್ಸ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಕಟ್ಟಡದ ಬಳಿ, ಗಂಗಾನದೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸಣ್ಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಆ ವಿದೇಶಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ್ದರಿಂದ, ನಿವೇದಿತಾ ಬೋಸ್‌ಪಾರಾ ಲೇನ್‌ನ ೧೬ನೇ ನಂಬರಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು, ಅಲ್ಲಿ ‘ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ’ವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ.^೪

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ಯಾಮಾಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಮಂತ ಆನಂದದ ದಿನ. ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಬೇಗನೇ ಎದ್ದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ರಾಖಾಲ್ ಮಹಾರಾಜರ ಆದೇಶದಂತೆ ಬೇಲೂರು ಮಠ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ ಘಟ ಹಾಗೂ ಬಾಳೆಯಗಿಡವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನಂದಲಾಲ್‌ನ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸೊರಗಿದ ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಮಂದಿರದ ಅಡುಗೆಮನೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪೂಜೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದ. ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು - ತಾವೇ ಮಠ, ದೇವಾಲಯ, ಅಡುಗೆ ಮನೆ, ದೇವಾಲಯದ ಅಡುಗೆ ಮನೆ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಶ್ಯಾಮಾಪೂಜೆಗೆ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಮಾಯೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯೇ ದಯ ಮಾಡಿಸುವರು. ಆದಕಾರಣವೇ ಇಂದು ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.^೫

^೪ ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯವಿದ್ದ ಈ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ೧೯೯೮ರ ನವೆಂಬರ್ ೧೩ರ ಭಾನುವಾರದಂದು ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ಶ್ಯಾಮಾಪೂಜೆಯ ದಿನ. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೇ ಆ ಶಾಲೆಯ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. - ಸ೦.

^೫ ಸ್ವಾಮಿ ಗಂಭೀರಾನಂದರು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ (ಬಂಗಾಳಿಯ ‘ಶ್ರೀಮಾ ಸಾರದಾದೇವಿ’ ಗ್ರಂಥದ ‘ಮಾಯೀರ್ ಭಾರೀ’ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯ) ಪ್ರಕಾರ, ಶ್ರೀಮಾತೆ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದುದು

ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಮತೆಯವರು ಇದ್ದ ದೋಣಿ ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಘಟ್ಟದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದರು. ಶಾರದಾ ಮಹಾರಾಜ್ ಕೂಡ ಬಹುಶಃ ಅವರೊಂದಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಮಾಸ್ಟರ್ ಮಹಾ ಶಯ (‘ವಚನವೇದ’ ದ ರಚನಕಾರ ‘ಮ’) ಕಿಶೋರಿ ಬಾಬು (ಅಥವಾ ಅಬ್ದುಲ್) ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಬಂದರು.

ಶ್ರೀಮತೆ ದೋಣಿಯಿಂದಿಳಿದು, ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನೇರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ‘ಆತ್ಮಾರಾಮ’ದ^೧ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬಿಳಿಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಇದನ್ನು ಇಂದು ತೆರೆದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮತೆ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಯೊಳಗಿಂದ ಆತ್ಮಾರಾಮವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣು ಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಾಷ್ಪಜಲ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಕೈಗಳು ನಡುಗತೊಡಗಿದವು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅವರು ಆತ್ಮಾರಾಮವನ್ನು ತಮ್ಮದೆಯಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಮತೆ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಭಾವಲೀನರಾದ ವಿಚಾರ ಮಠ ದಲ್ಲಿದ್ದವರ ನಡುವೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಅದ ರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದಗೊಂಡು, ತವಕದಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಠದ ಕೆಳಗೆ ಒಟ್ಟುಸೇರಿ, ಖೋಲ್-ಕರತಾಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಮರ್ತುಲಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸಿ ದರು, ಜೊತೆಗೆ ಖೋಲ್, ಕರತಾಳಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ರೀತಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ, ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೈಮರೆತು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು:

ತಂದೆಯೊಡನೆ ಆಡು ಬಾ, ತಾಯಿ ಮಡಿಲಿಗೆಳೆವಳು
ಬನ್ನಿಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಬನ್ನಿ ‘ಜೈ ಮಾ’ ಎನ್ನಿರಿ!
ತಂದೆ ಮರುಳ ಶಿವನಾದರೆ, ತಾಯಿ ಮರುಳು ಹುಡುಗಿ,
ತಾಯಿಗಂಥ ಚಿಲುಪ್ಪು, ಬಣ್ಣ - ನೋಡು ಬಾರೊ ಇಲ್ಲಿ!
ಘೈ ಘೈ ಘೈ, ಬಾ, ಘೈಘೈ, ಹಾಡು, ನಲಿ, ಘೈ ಘೈ ಘೈ
ತಾಯಿ ದೊರಕಿದಳು ನಮಗೆ, ನಾವು ತಾಯಿ ಸುತರು!

ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಾಡು, ನರ್ತನ ಕೇಳಿ ಅವರಿಗಿನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರ

ಶ್ಯಾಮಪೂಜೆಯ ದಿನದಂದಲ್ಲ ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ದಿನ. [೧೮೯೮ರ ನವೆಂಬರ್ ೧೨, ಶನಿವಾರದಂದು. ಅವರು ಹೊಸಮಠ (ಬೇಲೂರು ಮಠ) ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡಿದರು.] - ಸ೦.

೧ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಮಾಧಿಯ ನಂತರ ಅವರ ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಿಗ್ರಹದ ಪೀಠ ದಲ್ಲೇ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅದನ್ನು ‘ಆತ್ಮಾರಾಮ’ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು, ಉಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಮೈಮರೆತು, ‘ತಂದೆ ಯೊಡನೆ ಆಡು ಬಾ, ತಾಯಿ ಮಡಿಲಿಗೆಳೆವಳು’ ಎಂದು ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ ಸೇರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ಉತ್ಸಾಹ ಬರಿಸುತ್ತ ‘ಹಾಡು, ಹಾಡು’ ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು. ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಅವರು ಅಂಗ-ಭಂಗಿ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುತ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಾವೇ ಖೋಲ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದರು, ಮತ್ತೆ ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಎಂಥ ಅಪೂರ್ವ ದೃಶ್ಯವದು! ಯಾರು ಅದನ್ನು ನೋಡುವರೋ ಅವರೇ ಧನ್ಯರು! ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಇದೇ ರೀತಿ ಹಾಡು, ನರ್ತನ ನಡೆದು ಬಳಿಕ ಖೋಲ್ ಧ್ವನಿ ನಿಂತಿತು. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಡೂ ನಿಂತಿತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು - ‘ತಂದೆಯೊಡನೆ ಆಡು ಬಾ, ತಾಯಿ ಮಡಿಲಿಗೆಳೆವಳು ..’

ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತೆ, ಕೊರಳ ಸುತ್ತ ಸೆರಗನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಾ ರಾಮವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗಿಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಲಾಯಿತು.^೨

ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಬಂದಳು. ಶ್ರೀಮತೆ ಆಗ ಬೋಸ್‌ಪಾರಾ ಲೇನ್‌ಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ದೋಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೋಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ರಾಖಾಲ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಹಾಗೂ ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನಿವೇ ದಿತಾ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ೧೬, ಬೋಸ್ ಪಾರಾ ಲೇನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ’ದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಯೋಗಿನ್ ಮಹಾರಾಜರ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಆರೋಗ್ಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಎಂದಿನಂತೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಾದ ಡಾಕ್ಟರ್ ವಿಪಿನ ಬಿಹಾರಿ ಘೋಷ್ ಹಾಗೂ ಶಶಿಭೂಷಣ ಘೋಷ್ ಅವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ರೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರೋಗ ಅತಿಸಾರವೆಂದು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರುಗಳೂ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅವರಿಗೆ ವಾಸಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

೨ ಸ್ವಾಮಿ ಗಂಭೀರಾನಂದರು ಬರೆದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಶ್ಯಾಮಾ ಪೂಜೆಯ ದಿನದಂದು (೧೮೯೮, ನವೆಂಬರ್ ೧೨) ನಡೆಯಿತು. -ಸ೦.